

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Т. В. Лушагіна

Європейські студії

Навчально-методичні матеріали

Випуск 251

Миколаїв – 2017

УДК 327.7ЄС(075.4.076)

Л 87

Рекомендовано до друку вченою радою ЧНУ
ім. Петра Могили (протокол № 11 від 30 червня 2017 р.).

Л 87

Лушагіна Т. В. Європейські студії : навчально-методичні матеріали / Т. В. Лушагіна. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – Випуск 251. – 68 с. (Методична серія)

Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Європейські студії» розраховані на глибоке оволодіння програмним матеріалом курсу «Європейські студії» та активізацію самостійної роботи студентів. Навчально-методичні матеріали містять тематику лекцій, плани практичних занять, тематику самостійної роботи студентів, завдання до контрольної роботи, питання до заліку та іспиту, тестові завдання для самоконтролю. Призначені для студентів вищого навчального закладу, а також для всіх, хто цікавиться політикою Європейського Союзу.

УДК 327.7ЄС(075.4.076)

© Лушагіна Т. В., 2017

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2017

ISSN 1811-492X

ЗМІСТ

Концепція курсу	4
Структура навчальної дисципліни	6
Тематичний план лекцій з курсу «Європейські студії»	9
Тематика групових завдань з курсу «Європейські студії»	15
Рекомендована література до курсу «Європейські студії»	22
Контрольна робота	33
<i>Приклад (модульної) контрольної роботи</i>	34
Карта самостійної роботи	42
Індивідуальні завдання	44
<i>Словник термінів для конспектування</i>	46
<i>Теми для самостійних робіт</i>	49
<i>Теми для презентацій</i>	51
<i>Питання до заліку</i>	53
<i>Питання до іспиту</i>	57
Система оцінювання роботи студентів з дисципліни	62
Графік самостійної роботи з навчальної дисципліни «Європейські студії»	63
Словник дисципліни	66

Концепція курсу

Сучасна зовнішня політика України має євроінтеграційний вектор, що супроводжується низкою реформ в середині держави, оскільки процес євроінтеграції передбачає відповідність держави-кандидата європейським стандартам. В руслі сучасної євроінтеграційної політики нашої держави курс «Європейські студії» набуває ще більшої актуальності. Адже, для об'єктивного розуміння проблематики євроінтеграційного вектора зовнішньої політики України, студентам та слухачам курсу пропонується детально ознайомитися з історією створення Європейського Союзу, хвилями розширення ЄС, базовими критеріями вступу та специфікою основних політик ЄС.

Метою освоєння дисципліни є набуття студентами знань, умінь, навичок та компетентностей, у сфері діяльності Європейського Союзу та співпраці з Україною. Наукову базу курсу становлять праці вітчизняних та зарубіжних дослідників цієї проблематики.

Сучасна європейська освітня система передбачає формування демократичної культури суспільства, політико-правових і соціально-економічних знань. Курс «Європейські студії» розрахований на активних громадян, які прагнуть набути знань та практичних умінь в сфері європейської інтеграції: від теоретичних основ функціонування Європейського Союзу до практичних – ознайомлення з європейськими школами, грантами тощо щодо професійного саморозвитку особистості; уміння адаптуватись до життя і навчання в різних країнах Європи, бути мобільними, соціально здібними, здатними до комунікації і захисту своїх прав. Сприяти вирішенню цих важливих *завдань* і покликаний пропонований курс.

Отже, **завданнями** дисципліни «Європейські студії» є:

- навчити студентів орієнтуватися в історичних та сучасних тенденціях ЄС. Орієнтуватися в основних етапах створення ЄС та хвилях розширення, водночас визначати передумови, що призвели чи то до нового рівня формування інституції ЄС чи до залучення нових членів;

- ознайомити студентів з специфікою діяльності інститутів Європейського Союзу та основних правових засад діяльності Організації;

- допомогти студентам зорієнтуватися в основних політиках Європейського Союзу;

- ознайомити студентів з національними системами державного управління в євроінтеграційних процесах;
- визначити основні євроінтеграційні перспективи України у контексті викликів XXI століття.

В результаті вивчення курсу студенти мають:

знати:

основні поняття, що розкриваються в курсі «Європейські студії»

вміти:

- орієнтуватися в основних етапах та сучасних тенденціях європейської інтеграції;
- мати уявлення про історичний шлях розвитку Європи та Європейського Союзу;
- вміти визначати основні пріоритетні напрямки сучасної діяльності ЄС;
- знати основні критерії вступу до ЄС;
- розумітися у формах правління та державного устрою сучасних європейських держав;
- визначати основні передумови європейської інтеграції держав та особливості дезінтеграційних процесів;
- знати основні сфери співпраці між Україною та ЄС.

Крім того, студенти мають набути таких навичок як:

- вміти прогнозувати наслідки процесів, що відбуваються у політичній сфері європейського союзу: інтеграція та дезінтеграція;
- визначати актуальні проблеми розвитку політичної сфери європейського суспільства на сучасному етапі;
- мати уявлення про процеси сучасного міжнародного політичного життя, політики Європейського Союзу та місце в ній України;
- прогнозувати та аналізувати перспективні та ризиковані шляхи інтеграції України в Європу.

Курс «Європейські студії» розроблений за рейтинговою системою та передбачає: лекції (34 годин), групові заняття (26 годин), самостійну роботу (108 годин), систему контролю та обліку знань. Також робочою програмою передбачено написання словника термінів, підготовку презентацій, складання заліку та іспиту.

Якщо студент виконує всі завдання наведені в методичних рекомендаціях, він отримує допуск до триместрового контролю із відповідною кількістю балів. Якщо студент не ознайомлений зі змістом лекцій, не зазначені завдання, а отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку та іспиту.

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Європейські студії»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Сучасні тенденції розвитку ЄС</i>												
<i>Змістовий розділ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу</i>												
Тема 1.1. Європейський Союз: загальна характеристика	14	2	4				8					
Тема 1.2. Еволюція європейської інтеграції	14	2	4				8					
Тема 1.3. Історичні особливості виникнення Європейського Союзу. Історія Організації	14	2	4				8					
Тема 1.4. Сучасна політика розвитку Європейського Союзу	13	2	3				8					
<i>Контрольна робота</i>	1	–	1				–					
Разом за змістовим розділом 1	56	8	16				32					
<i>Змістовий розділ 2. Інституції Європейського Союзу: загальна характеристика та особливості функціонування</i>												
Тема 2.1. Інституційна структура Європейського Союзу	18	4	6				8					
Тема 2.2. Правові засади Європейської інтеграції	14	2	4				8					
<i>Контрольна робота</i>	2	–	2				–					
Разом за змістовим розділом 2	34	6	12				16					
Усього годин (за I триместр)	90	14	28				48					

Європейські студії

Продовження табл.

<i>Розділ 2. Компетенція Європейського Союзу та національних держав</i>										
<i>Змістовий розділ 1. Спільні політики країн Європейського Союзу</i>										
Тема 1.1. Політика Європейського Союзу в різних секторах економіки	12	2	4			6				
Тема 1.2. Політика Європейського Союзу щодо своїх громадян	12	2	4			6				
Тема 1.3. Горизонтальні політики Європейського Союзу	12	2	4			6				
Тема 1.4. Зовнішня політика Європейського Союзу	11	2	3			6				
<i>Контрольна робота</i>	1	–	1			–				
Разом за розділом 1	48	8	16			24				
<i>Змістовий розділ 2. Національні системи державного управління в євроінтеграційних процесах</i>										
Тема 2.1. Європейське врядування як різновид державного управління та складова громадянського суспільства в Європейському Союзі	14	2	4			8				
Тема 2.2. Європеїзація у творенні європейського врядування та згуртування Європейського Союзу	14	2	4			8				
Тема 2.3. Кадрова політика в державах-членах Європейського Союзу	13	2	3			8				
<i>Контрольна робота</i>	1	–	1			–				
Разом за змістовим розділом 2	42	6	12			24				
<i>Усього годин (за II триместр)</i>	90	14	28			48				

<i>Розділ 3. Євроінтеграційна перспектива України у контексті викликів XXI століття</i>											
<i>Змістовий розділ 1. Історичні основи євроінтеграційної політики України та сучасність</i>											
Тема 1.1. Євроінтеграційна політика України	10	2	4			4					
Тема 1.2. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС	10	2	4			4					
Тема 1.3. Адаптація національного законодавства до надбань Європейського Союзу	8	2	2			4					
<i>Контрольна робота</i>	2	–	2			–					
Разом за змістовим розділом 1	30	6	12			12					
<i>Усього годин (за III триместр)</i>	30	6	12			12					
Усього годин за курс	210	34	68			108					

Тематичний план лекцій з курсу «Європейські студії»

Розділ 1. Сучасні тенденції розвитку ЄС

Змістовий розділ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу

Тема 1.1. Європейський Союз: загальна характеристика.

Становлення Організації: від Європейських співтовариств до Європейського Союзу. Особливості побудови взаємовідносин між Європейським Союзом і державами-членами. Базові цілі та цінності ЄС.

Специфіка виокремлення компетенцій ЄС та держав-членів. Особливості визначення державного суверенітету на різних рівнях функціонування. Формування сучасного складу ЄС: особливості розширення Організації та членства. Умови та порядок вступу до ЄС.

Визначення території Європейського Союзу. Поширення дії права ЄС. Субсидіарність громадянства ЄС.

Офіційна символіка Європейського Союзу. Офіційні мови Організації. Місце розташування інститутів, установ і органів Європейського Союзу.

Специфіка поняття «спільне надбання» ЄС та держав-членів.

Взаємозв'язок та співпраця Європейського Союзу і Ради Європи.

Тема 1.2. Еволюція європейської інтеграції.

Передумови й розвиток європейської інтеграції. Етапи європейської інтеграції. Особливості політико-правового забезпечення галузевої інтеграції Європейських Співтовариств. Економічна інтеграція як базис формування сучасного Європейського Союзу. Створення багатогалузевої економічної спільноти.

Дефініція поняття «міжнародна економічна інтеграція» (МЕІ). Основні політичні передумови міжнародної економічної інтеграції в умовах глобалізації економіки.

Західноєвропейська інтеграція: уроки та перспективи.

Тема 1.3. Історичні особливості виникнення Європейського Союзу. Історія Організації.

Європейський Союз: виникнення організації від договорів про заснування Європейських Спільнот до консолідованих версій Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу

Організаційне об'єднання Європейських співтовариств. Перші спроби розширення. Криза Європейських співтовариств. Започаткування європейського політичного співробітництва.

Єдиний Європейський Акт.

Заснування Європейського Союзу. Маастрихтський договір про Європейський Союз. Амстердамський договір. Ніщцький договір. Розробка і прийняття Конституції для Європи.

Європейський валютний союз як невід'ємний елемент європейської інтеграції. Передумови економічної та валютної інтеграції (Римський договір 1957 р.). Особливості програми побудови валютного союзу – План Вернера (1969 р). Механізм Європейської «валютної змії». Етапи становлення Європейської валютної системи. Європейська валютна одиниця (ЕКЮ). Валютна інтеграція в рамках Єдиного Європейського Акта (1987 р.). План Делора. Створення економічного і валютного союзу. Єдина Європейська грошова одиниця: переваги та недоліки.

Тема 1.4. Сучасна політика розвитку Європейського Союзу.

Особливості розвитку взаємовідносин в ЄС на сучасному етапі. Проблема фінансового стану в ЄС. Політика зайнятості в ЄС. Аналіз проблеми іммігрантів для приймаючих країн ЄС. Соціальна політика ЄС. Сучасна політика ЄС у сфері наукової діяльності.

Парадигма «нового регіоналізму» в Європейському Союзі.

Brexit – історичні передумови та сучасність.

Змістовий розділ 2. Інституції Європейського Союзу: загальна характеристика та особливості функціонування

Тема 2.1. Інституційна структура Європейського Союзу.

Європейська Рада. Рада – головний законодавець ЄС. Президент Європейської Ради. Рада міністрів ЄС. Європейська Комісія. Президент Європейської комісії. Європейський Парламент – представник народів Союзу. Європейський центральний банк. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки. Суд Європейських Спільнот. Рахункова палата (палата аудиторів).

Дорадчі органи. Європейський соціально-економічний комітет. Комітет регіонів. Європейський інвестиційний банк. Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини). Європейський інспектор захисту даних. Управління офіційних публікацій ЄС. Європейське управління відбору персоналу. Європейська адміністративна школа.

Спеціалізовані агентства ЄС. Агенства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку. Моніторингові центри. Агенства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні. Агенства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС. Агенства спільної зовнішньої політики та питань безпеки. Агенства співпраці органів право охорони та юстиції. Виконавчі агентства.

Тема 2.2. Правові засади Європейської інтеграції.

Правова система ЄС. Складові елементи правової системи ЄС. Особливості правової системи ЄС. Суб'єкти права. Сфери дії права ЄС. Принципи права ЄС.

Джерела права ЄС. Вторинне законодавство ЄС. Нетипові правові акти.

Дія права ЄС у просторі і у часі.

Європейські спільні демократичні цінності в практиці країн ЄС.

Розділ 2. Компетенція Європейського Союзу та національних держав

Змістовий розділ 1. Спільні політики країн Європейського Союзу

Тема 1.1. Політика Європейського Союзу в різних секторах економіки.

Особливості здійснення промислової та підприємницької політики в ЄС. Спільна політика в галузі наукових досліджень та технологій. Політика в сфері енергетики. Основні засади здійснення транспортної політики. Основні переваги та недоліки ведення сільськогосподарської політики в ЄС. Особливості організації політики щодо рибальства.

Забезпечення виконання чотирьох свобод в ЄС: механізм забезпечення свободи руху товарів та капіталу. Особливості реалізації цих свобод. Механізм реалізації свободи пересування осіб та свободи підприємництва.

Тема 1.2. Політика Європейського Союзу щодо своїх громадян.

Правова сутність інституту громадянства в ЄС. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі. Гарантії прав людини та громадянина в Європейському Союзі. Механізм набуття та втрати громадянства ЄС. Громадянство ЄС та еміграція.

Подвійне громадянство ЄС: загальна характеристика та специфіка. Правові питання вільного пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС. Спільна політика щодо захисту прав споживачів.

Права громадян та їх захист. Нормативно-правові документи захисту прав громадян ЄС: Європейська конвенція про громадянство. Загальна декларація прав людини. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу. Європейська соціальна хартія. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин. Рамкова конвенція про захист національних меншин.

Система захисту прав людини в Європейському Союзі. Основні проблеми громадянства ЄС на сучасному етапі розвитку.

Тема 1.3. Горизонтальні політики Європейського Союзу.

Регіональна політика розвитку Європейського Союзу. Особливості здійснення соціальної політики в ЄС та її основні моделі. Гармонізація соціальних умов для робітників (Римський Договір). Соціальна складова Єдиного Європейського ринку. Хартія основних соціальних прав робітників (1989 р.). Соціальний діалог з позиції держав-членів ЄС.

Особливості здійснення податкової політики в ЄС. Базові засади політики ЄС в сфері конкуренції. Охорона довкілля як один із важливих напрямків здійснення політики ЄС.

Тема 1.4. Зовнішня політика Європейського Союзу.

Рівні здійснення зовнішньої політики ЄС. Особливості реалізації зовнішньої політики держав-членів на національному рівні, загальноєвропейському та глобальному рівнях. Політичні стереотипи різних країн світу про ЄС: прагнення інтеграції чи закріплення національних кордонів.

Особливості здійснення політики ЄС в галузі зовнішньої торгівлі. Політика ЄС в сфері допомоги з розвитку менш розвинутих країнам.

Особливості впровадження двосторонніх договорів щодо зони вільної торгівлі. Зовнішньополітичні аспекти здійснення спільних політик між ЄС і країнами Середземномор'я.

Вектор політики ЄС в країни Африки, Карибського і Тихоокеанського регіонів (АКТ). Особливості здійснення тарифної лібералізації для країн АКТ. Ломеська конвенція.

Особливості побудови зовнішньополітичних відносин між ЄС та країнами Латинської Америки та Азії.

ЄС і США – специфіка здійснення спільних політик.

ЄС і Японія – основні етапи співпраці. Нації найбільшого сприяння як основний принцип регулювання міжнародної економічної політики.

Програми здійснення зовнішньої допомоги Європейського Союзу. Безпекова політика ЄС. Особливості реалізації зовнішньої політики ЄС в умовах глобалізації.

Змістовий розділ 2. Національні системи державного управління в євроінтеграційних процесах

Тема 2.1. Європейське врядування як різновид державного управління та складова громадянського суспільства в Європейському Союзі.

Формування та розвиток мережі громадських організацій у контексті артикуляції інтересів громадян. Роль місцевого самоврядування у процесах інституціоналізації громадянського суспільства. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами влади.

Розвиток інформаційних інститутів громадянського суспільства ЄС. Особливості функціонування системи громадського контролю у ЄС.

Методика застосування механізму громадського діалогу на рівні територіальної громади

Тема 2.2. Європеїзація у творенні європейського врядування та згуртування Європейського Союзу.

Загальна характеристика процесу європеїзації. Регулювання євроінтеграційних процесів. Європейська інтеграція та національна система державного управління: особливості взаємозв'язку.

Європеїзація систем публічного адміністрування в країнах Центральної та Східної Європи в контексті підготовки до членства в ЄС. Особливості підготовки до членства в ЄС країн Центральної та Східної Європи. Копенгагенські критерії. Мадридський критерій членства в ЄС. Основні надбання реформ у напрямі європеїзації національних систем публічної адміністрації у країнах Центральної та Східної Європи.

Тема 2.3. Кадрова політика в державах-членах Європейського Союзу.

Кадрова політика: загальна характеристика. Напрямки кадрової політики. Державна кадрова політика. Принципи відбору кадрів на державну службу: досвід країн ЄС. Оцінювання діяльності державних службовців.

Стандарти атестації персоналу державної служби.

Кадрова політика в державах центрально-східного регіону Європи.
Кадрова політика у системі державної служби.

Сучасна кадрова політика країн ЦСЄ. Приклади реалізації сучасної кадрової політики в країнах ЦСЄ.

*Розділ 3. Євроінтеграційна перспектива України
у контексті викликів XXI століття
Змістовний розділ 1. Історичні основи
євроінтеграційної політики України та сучасність*

Тема 1.1. Євроінтеграційна політика України.

Мета, стратегія та здійснення євроінтеграційної політики України: нормативно-правове забезпечення євроінтеграційного курсу, інституційне забезпечення європейської інтеграції, інформування населення з питань європейської інтеграції.

Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом. Діючі двосторонні угоди.

Основні напрямки співпраці між Україною та Європейським Союзом. Хронологія відносин Україна-ЄС: торгівельно-економічна співпраця, співпраця в сфері безпеки та оборони, співпраця в енергетичній сфері.

Реалізація політики сусідства між Україною та ЄС. «Східне партнерство» та його вплив на відносини Україна-ЄС. «Чорноморська синергія» як один із напрямів співпраці Україна-ЄС.

Європейські програми в галузі освіти і культури.

Тема 1.2. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС.

Двосторонні угоди ЄС. Угоди про Асоціацію як практика Європейського Союзу.

Підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною: основні етапи. Значення Угоди для розвитку громадянського суспільства в Україні. Підхід ЄС до підписання угод про асоціації. Переговорний процес. Оприлюднення тексту угоди. Структура Угоди. Ратифікація Угоди. Історичне значення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

Тема 1.3. Адаптація національного законодавства до надбань Європейського Союзу.

Управлінські аспекти адаптації національного законодавства до надбань Спільноти та зона вільної торгівлі з ЄС. Адаптація національного законодавства для забезпечення «чотирьох свобод» ЄС. Національне законодавство третіх країн: особливості адаптації.

Тематика групових завдань з курсу «Європейські студії»

Розділ 1. Сучасні тенденції розвитку ЄС

Змістовий розділ 1. Загальна характеристика Європейського Союзу

Тема 1.1. Європейський Союз: загальна характеристика

План

1. Підготуйте презентацію на одну із тем:
 - особливості здійснення компетенції в Європейському Союзі;
 - основні цілі функціонування ЄС;
 - територія ЄС: загальне правило та його винятки;
 - державний суверенітет: національний та наднаціональний рівні;
 - особливості сучасного складу ЄС;
 - офіційні символи ЄС.
2. Підготуйте міні-презентацію основних цінностей Європейського Союзу.

Тема 1.2. Еволюція європейської інтеграції

План

1. Основні передумови та розвиток європейської інтеграції. Етапи європейської інтеграції.
2. Визначальність етапу економічної інтеграції. Створення багатогалузевої економічної спільноти.
3. Дефініція поняття «міжнародна економічна інтеграція».
4. Основні теоретичні концепції та школи міжнародної економічної інтеграції.
5. Уроки та перспективи західноєвропейської інтеграції.

Тема 1.3. Історичні особливості виникнення Європейського Союзу. Історія Організації

План

1. Підготуйте презентацію на одну із тем:
 - Перші спроби європейської інтеграції.
 - Основні кризи Європейських Співтовариств: уроки та наслідки.
 - Основні етапи Створення Європейського Союзу.
 - Маастрихтський договір: зміст та особливості.

- Європейська валютна інтеграція: основні етапи та наслідки.
- Механізм Європейської «валютної змії».
- Європейська валютна одиниця (ЕКЮ).
- Єдина Європейська грошова одиниця: переваги та недоліки.

Тема 1.4. Сучасна політика розвитку Європейського Союзу

План

1. Особливості розвитку взаємовідносин в ЄС на сучасному етапі.
2. Проблема фінансового стану в ЄС.
3. Політика зайнятості в ЄС.
4. Аналіз проблеми іммігрантів для приймаючих країн ЄС.
5. Соціальна політика ЄС.
6. Сучасна політика ЄС у сфері наукової діяльності.
7. Парадигма «нового регіоналізму» в Європейському Союзі.

Змістовий розділ 2. Інституції Європейського Союзу:
загальна характеристика та особливості функціонування

Тема 2.1. Інституційна структура Європейського Союзу

План

1. Європейська Рада. Президент Європейської Ради.
2. Рада міністрів ЄС.
3. Європейська Комісія.
4. Парламент Європейського Союзу.
5. Європейський центральний банк.
6. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки.
7. Суд Європейських Спільнот.
8. Рахункова палата (палата аудиторів).
9. Дорадчі органи (*підготувати презентацію*):
 - Європейський соціально-економічний комітет.
 - Комітет регіонів.
 - Європейський інвестиційний банк.
 - Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини).
 - Європейський інспектор захисту даних.
 - Управління офіційних публікацій ЄС.
 - Європейське управління відбору персоналу.
 - Європейська адміністративна школа.
10. Спеціалізовані агенства ЄС.

Тема 2.2. Правові засади Європейської інтеграції

План

1. Промова на тему: «Європейські спільні демократичні цінності в практиці країн ЄС» (країну ЄС студенти обирають за власними вподобаннями).

2. Обговорення-дискусія проблем правових засад Європейської інтеграції в сучасній міжнародній політиці.

Розділ 2. Компетенція Європейського Союзу та національних держав

Змістовий розділ 1. Спільні політики країн Європейського Союзу

Тема 1.1. Політика Європейського Союзу

в різних секторах економіки

План

1. Свобода переміщення товарів і механізм її забезпечення.
2. Свобода пересування капіталу та механізм її реалізації.
3. Свобода пересування осіб і механізм реалізації.
4. Свобода підприємництва як результат реалізації чотирьох принципів свободи єдиного ринку.

Тема 1.2. Політика Європейського Союзу щодо своїх громадян

План

1. Права громадян та їх захист.
2. Нормативно-правові документи захисту прав громадян ЄС (підготуйте презентацію на одну із тем):
 - Європейська конвенція про громадянство;
 - Загальна декларація прав людини;
 - Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини;
 - Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу;
 - Європейська соціальна хартія;
 - Європейська хартія регіональних мов і мов меншин;
 - Рамкова конвенція про захист національних меншин.
3. Система захисту прав людини в Європейському Союзі.
4. Спільна політика щодо захисту прав споживачів.
5. Основні проблеми громадянства ЄС на сучасному етапі розвитку.

Тема 1.3. Горизонтальні політики Європейського Союзу

План

1. Регіональна політика.
2. Соціальна політика. Гармонізація соціальних умов в рамках Римського Договору.

3. Соціальна складова Єдиного Європейського ринку. Соціальна Хартія. Соціальний діалог.
4. Податкова політика.
5. Політика щодо конкуренції.
6. Політика стосовно довкілля.

Тема 1.4. Зовнішня політика Європейського Союзу

План

1. Двосторонні договори про зони вільної торгівлі.
2. Європейський економічний простір. ЄС і країни Середземномор'я. Договір про «Євро-Середземноморське партнерство».
3. ЄС і країни Африки, Карибського і Тихоокеанського регіонів. Тарифні переваги.
4. Конвенція «Ломе».
5. ЄС і Латинська Америка та Азія. Європейська система переваг.
6. ЄС і США і Японія.
7. Нації найбільшого сприяння. Трансатлантичне економічне партнерство.
8. Від торгівлі до зовнішньої політики.
9. Політика допомоги ЄС. Політика безпеки ЄС.
10. ЄС і глобалізація. Глобальна тріада.

Змістовий розділ 2. Національні системи державного управління в євроінтеграційних процесах

Тема 2.1. Європейське врядування як різновид державного управління та складова громадянського суспільства в Європейському Союзі

План

1. Формування та розвиток мережі громадських організацій у контексті артикуляції інтересів громадян.
2. Роль місцевого самоврядування у процесах інституціоналізації громадянського суспільства.
3. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами влади.
4. Розвиток інформаційних інститутів громадянського суспільства ЄС.
5. Особливості функціонування системи громадського контролю у ЄС.
6. Методика застосування механізму громадського діалогу на рівні територіальної громади

Тема 2.2. Європеїзація у творенні європейського врядування та згуртування Європейського Союзу

План

1. Загальна характеристика процесу європеїзації. Регулювання євроінтеграційних процесів.
2. Європейська інтеграція та національна система державного управління: особливості взаємозв'язку.
3. Європеїзація систем публічного адміністрування в країнах Центральної та Східної Європи в контексті підготовки до членства в ЄС.
4. Особливості підготовки до членства в ЄС країн Центральної та Східної Європи. Копенгагенські критерії.
5. Мадридський критерій членства в ЄС.
6. Основні надбання реформ у напрямі європеїзації національних систем публічної адміністрації у країнах Центральної та Східної Європи.

Тема 2.3. Кадрова політика в державах-членах Європейського Союзу

План

1. Кадрова політика: загальна характеристика. Напрямки кадрової політики.
2. Державна кадрова політика. Принципи відбору кадрів на державну службу: досвід країн ЄС. Оцінювання діяльності державних службовців.
3. Стандарти атестації персоналу державної служби.
4. Кадрова політика в державах центрально-східного регіону Європи. Кадрова політика у системі державної служби.
5. Сучасна кадрова політика країн ЦСЄ. Приклади реалізації сучасної кадрової політики в країнах ЦСЄ.

Розділ 3. Євроінтеграційна перспектива України у контексті викликів XXI століття

Змістовний розділ 1. Історичні основи євроінтеграційної політики України та сучасність

Тема 1.1. Євроінтеграційна політика України

План

1. Мета, стратегія та здійснення євроінтеграційної політики України: нормативно-правове забезпечення євроінтеграційного курсу, інституційне забезпечення європейської інтеграції, інформування населення з питань європейської інтеграції.

2. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом. Діючі двосторонні угоди.

3. Основні напрямки співпраці між Україною та Європейським Союзом.

4. Хронологія відносин Україна-ЄС: торгівельно-економічна співпраця, співпраця в сфері безпеки та оборони, співпраця в енергетичній сфері.

5. Реалізація політики сусідства між Україною та ЄС. «Східне партнерство» та його вплив на відносини Україна-ЄС.

6. «Чорноморська синергія» як один із напрямів співпраці Україна-ЄС.

7. Європейські програми в галузі освіти і культури.

Тема 1.2. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС

План

1. Двосторонні угоди ЄС. Угоди про Асоціацію як практика Європейського Союзу.

2. Підхід ЄС до підписання угод про асоціації: досвід зарубіжних країн (*підготувати презентації щодо підписання угод ЄС про Асоціацію з Великобританією, Грецією, Туреччиною та угод щодо політики сусідства з Азербайджаном, Алжиром, Вірменією, Грузією, Єгиптом, Ізраїлем, Сирією*).

3. Підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною: основні етапи.

4. Переговорний процес. Оприлюднення тексту угоди.

5. Структура Угоди (*підготувати доповідь-презентацію щодо розділів Угоди про Асоціацію між ЄС та Україною*):

- Преамбула, загальні цілі та принципи.
- Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері закордонних справ та політики безпеки.

- Юстиція, свобода і безпека.

- Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі.

- Економічне та секторальне співробітництво.

- Фінансове співробітництво.

- Інституційні, загальні та прикінцеві положення.

6. Ратифікація Угоди. Історичне значення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

7. Значення Угоди для розвитку громадянського суспільства в Україні.

***Тема 1.3. Адаптація національного законодавства
до надбань Європейського Союзу***

План

1. Управлінські аспекти адаптації національного законодавства до надбань Спільноти та зона вільної торгівлі з ЄС.
2. Адаптація національного законодавства для забезпечення «чотирьох свобод» ЄС.
3. Підготуйте презентацію на тему «Національне законодавство третіх країн: особливості адаптації».
4. Обговорення-дискусія проблем національного законодавчого забезпечення громадянської освіти в Україні (за вимогами ЄС)

Рекомендована література до курсу «Європейські студії»

Документи

1. Договір об утворенні Європейського об'єднання вугля і сталі // http://www.comparativelaw.kiev.ua/eu_treaties/treaty_eccs_paris.txt
2. Договір об утворенні Європейського економічного співтовариства з змінами, внесенними наступними договорами, Рим, 25 березня 1957 року http://www.comparativelaw.kiev.ua/eu_treaties/rus_eec_treaty.txt.
3. Договір про Європейський союз // http://www.comparativelaw.kiev.ua/eu_treaties/rus_maastricht.txt.
4. Амстердамський договір // <http://www.comparativelaw.kiev.ua/>.
5. Ніццький договір // <http://www.comparativelaw.kiev.ua/>.
6. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 // <http://eur-lex.europa.eu/JOHtm1.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>.
7. От союзу государств к федерации – размышления о конечной цели европейской интеграции. Речь Федерального министра иностранных дел Германии Йошки Фишера 12 мая 2000 г. в Берлинском университете имени Гумбольда // <http://germany.org.ru/ru/politik/rede3.html>.
8. The future of the European Union – Laeken Declaration // http://europa.eu/int/futurum/documents/offtext/doc151201_en.htm.
9. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами // http://www.eurorex.kiev.ua/ukrainian/ukraine_eu/020.html.
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
11. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України. Неофіційний переклад Представництва Європейської Комісії в Україні // Політика і час.– 2000.– № 3–4.
12. Спільна стратегія ЄС щодо України. Робочий план Головуючої (Підготовлено Португалією, головуючою в ЄС країною (січень–червень 2000 р.)) Неофіційний переклад з англ. // Політика і час.– 2000.– № 3–4.

13. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки. Послання Президента України до Верховної Ради України // <http://www.president.gov.ua/>.

Підручники, посібники, статті

1. Авраменко М. Аналіз концептуальних положень міжурядового підходу до європейської інтеграції / М. Авраменко // Віче. – 2010. – № 12. – С. 2–4.

2. Айзінг Р. Європеїзація та інтеграція. Концепти дослідження / Р. Айзінг // Європейська інтеграція / Р. Айзінг ; уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох ; пер. з нім. М. Яковлева. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 255–274.

3. Артёмова Є. Євроскептицизм як мейстрім сучасного політико-ідеологічного простору ЄС / Є. Артёмова // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 5. – С. 719–721.

4. Берггрюен Н. Європа майбутнього. Рух до федеративного союзу / Н. Берггрюен, Н. Гарделс // Зовнішні справи. – 2013. – № 10. – С. 42–45.

5. Бояр А. Бюджетний процес у Європейському Союзі : монограф. / А. Бояр. – Луцьк : ФОП Захарчук В. М., 2012. – 524 с.

6. Браницкий А. Г. Интеграционные процессы в Западной Европе в 1955–1966 гг. : Успехи и болезни роста // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия : Международные отношения, политология, регионоведение. – 2003. – № 1 // Режим доступу: http://www.unn.ru/pages/issues/ vestnik/9999-0200_West_MO_2003_1/27.pdf.

7. Будикін В. Україна та ЄС : лібералізація співробітництва / В. Будикін, В. Сіденко // Політична думка. – 1995. – № 2–3.

8. Бусыгина И. Асимметричная интеграция в Евросоюзе [Електронний ресурс] / И. Бусыгина // Международные процессы. – 2007. – Т. 5. – № 3 (15). – Режим доступу : <http://www.intertrends.ru/fifteen/002.htm>.

9. Ветринський І. Європейський Союз : феномен інтеграції чи імперія нового типу / І. Ветринський // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2010. – Вип. 39. – С. 412–419.

10. Віднянський С. Об'єднана Європа : від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С. Віднянський, А. Мартинов // Український історичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 223–229.

11. Воллес Г. Динаміка створення інституцій ЄС / Г. Воллес // Європейська інтеграція / уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох ; пер. з нім. М. Яковлева. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 168–188.

12. Вонсович О. Моделі інтеграції України до Європейського Союзу та механізми інтеграції до НАТО / О. Вонсович // Віче. – № 8. – С. 5–7.
13. Вонсович О. Політика безпеки і оборони ЄС : ретроспектива і перспектива / О. Вонсович // Зовнішні справи : наук. журн. / М-во закордон. справ України, Дип. акад. України [та ін.]. – К. : Політика і час, 2007. – № 4. – С. 41–43.
14. Гарагович В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України 1991–2011 рр. // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 5. – С. 166–171.
15. Гафурова О. Спільна аграрна політика Європейського Союзу / О. Гафурова // Науковий вісник університету біоресурсів і природокористування. – К., 2011. – Вип. 157. – С. 73–80.
16. Гломозда К. Ю. Визначення імперії як проблема сучасних імперіологічних студій / К. Ю. Гломозда // Наукові записки НаУКМА. Історичні науки. – 2013. – Т. 143. – С. 55–64.
17. Горбулін В. Україна та стратегічні перспективи Європи / В. Горбулін // Дзеркало тижня. – 2013. – 18 травн. (№ 17). – С. 3.
18. Горюнова Є. Євроінтеграція : навч. посіб. / Є. О. Горюнова. – К. : Академвидав, 2013.
19. Горюнова Є. Інституціоналізація СЗППБ ЄС у контексті положень Лісабонського договору // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 4. – С. 755–759.
20. Гребенюк М. ЄС : від економічної інтеграції до організації колективної оборони / М. Гребенюк // Політичний менеджмент. – 2012. – № 1–2. – С. 212–218.
21. Грицаєнко Л. Глобальна реформа Європейського Союзу / Л. Грицаєнко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2010. – Вип. 90, Ч. 1. – С. 194–195.
22. Грицяк І. А. Право та інституції Європейського Союзу : навч. посіб. / А. І. Грицяк. – К. : К.І.С., 2004. – 300 с.
23. Грицяк І. Управління в Європейському Союзі : теоретичні засади : монограф. / І. Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 236 с.
24. Громогласова Е. С. Теория и практика политического управления в Европейском Союзе / Е. С. Громогласова. – М. : ИМЭМО РАН, 2009. – 116 с.
25. Дайнен Десмонд. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Десмонд Дайнел. – К. : К.І.С., 2006.
26. Данилишин Б. Велика Європа неможлива без України / Б. Данилишин // Українське слово. – 2013. – 2–8 жовт. (№ 40). – С. 3.

27. Дзись Ю. Декларация Р. Шумана : 60 лет спустя [Електронний ресурс] / Ю. Дзись. – Режим доступу : <http://www.arch.kyrlibnet.kg/uploads/KRSUDZISU. I.22011-2.pdf>.
28. Диковецька А. Лісабонський договір як етап процесу розбудови політичних структур Європейського Союзу / А. Диковецька // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2010. – Вип. 90, ч. 1. – С. 67–68.
29. Довідник з європейської інтеграції / під ред. О. Б. Черниш. – Львів : Магнолія, 2006.
30. Дубовин Д. Или европейское сверхгосударство, или колапс ЕС / Д. Дубовин // Эхо планеты. – 2012. – № 28. – С. 14–17.
31. Еволюція європейського проекту та його інститутів // Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – С. 8–24.
32. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник / склад. А. Круглашов, І. Озимок, Т. Остапенко, В. Руссу. – Чернівці, 2010. – 212 с.
33. Європейська інтеграція України : Політико-правові проблеми : монограф. / за ред. В. П. Горбатенка. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. – 329 с.
34. Європейський інтеграційний проект // Ризики європейського інтеграційного проекту : виклики та можливості для України / І. В. Клименко, І. В. Ус. – К. : НІСД, 2012. – 88 с.
35. Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська [та ін.]. – К. : НІСД, 2012.
36. Європейський Союз. Словник-довідник / упоряд. Ю. Марченко. – К. : К.І.С., 2006. – 140 с.
37. Європейський Союз : вчора, сьогодні, завтра : навч. посіб. / укл. Макар Ю. – Чернівці : Рута, 2008. – 224 с.
38. Зовнішня та безпекова політика ЄС // Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – С. 52–75.
39. Інститути ЄС і НАТО. Глосарій основних термінів та понять : навч. посіб. / уклад. І. В. Артёмов, Д. В. Вітер, Л. І. Загайнова, О. М. Казакевич, О. М. Руденко. – Ужгород : Ліра, 2007. – 220 с.
40. Кавешников Н. Лиссабонский договор : как меняется Европейский Союз [Електронний ресурс] / Н. Кавешников. – Режим доступу : http://www.perspectivy.info/oykumena/europe/lissabonskij_dogovor_kak_menajetsa_jevropejskij_sojuz_2009-12-22.htm.
41. Кавешников Н. Новое лицо Европы / Н. Кавешников // Международная жизнь. – 2013. – № 5. – С. 174–177.

42. Капсамун І. Три перешкоди на шляху євроінтеграції / І. Капсамун // День. – 2013. – 28 лют. (№ 37). – С. 4.
43. Каракуц А. М. Основні виміри української євроінтеграції / А. М. Каракуц // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – № 3. – С. 785–789.
44. Карнаух Т. Управління бюджетним процесом у Європейському Союзі : досвід для України / Т. Карнаух // Ефективність державного управління : зб. наук праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 180–186.
45. Кіндратець О. Євроінтеграція України як фактор «мотивованої» модернізації / О. Кіндратець // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – № 5. – С. 824–829.
46. Кожара Л. Політичний вимір європейської кризи // Дзеркало тижня. – 2011. – 22 жовт. (№ 38). – С. 11.
47. Консолідовані версії договору про ЄС та договору про функціонування ЄС : хрестоматія / упоряд. Б. В. Бабіна. – Одеса : Фенікс, 2012. – 294 с.
48. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. Копійка, Т. Шинкаренко. – К. : Знання, 2012.
49. Кордон М. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. / М. Кордон. – К. : Центр учб. літ., 2010. – 172 с.
50. Корнієвський С. Транскордонне та міжрегіональне співробітництво України та Польщі / С. Корнієвський // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіональної наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 143–145.
51. Корчакова М. Лісабонська угода: нові інститути та інструменти зовнішньої політики ЄС / М. Корчакова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2011. – Вип. 95, ч. 1. – С. 21–22.
52. Краснейчук А. Щодо проблем розвитку транскордонного співробітництва України в умовах європейської інтеграції / А. Краснейчук // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіональної наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 146–147.
53. Крась І. Нужен ли Евросоюзу валютный фонд? / И. Крась // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 1. – С. 709–717.

54. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. – К. : Ін-т Євроатлантичного співробітництва, 2007. – 84 с.

55. Кучухідзе А. Європейський Союз як протизвага США та Росії. Межі можливого та неможливого / А. Кучухідзе // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 90, ч. 1. – С. 69–70.

56. Лендшел М. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу / М. Лендшел. – Ужгород : Мистецька Лінія, 2008. – 284 с.

57. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом та Заходом / І. Лисяк-Рудницький // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе : у 2 т. / І. Лисяк-Рудницький. – К., 1994. – Т. 1. – С. 1–11.

58. Луканин Д. В. Амстердамський договір : новий етап інституціональної реформи ЄС / Д. В. Луканин // Поліс. – 2000. – № 5.

59. Луткач В. Нормативно-правове забезпечення транскордонного економічного співробітництва / В. Луткач // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіон. наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 147–149.

60. Макаруха З. Відносини Україна – Європейський Союз : від партнерства до асоціації та економічної інтеграції / З. Макаруха // Право України. – 2013. – № 6. – С. 51–58.

61. Максимець Б. В. Стратегія успішного досягнення європейської інтеграції України / Б. В. Максимець // Молодь в євроінтеграційних прагненнях України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 20 лютого 2014 р. – Івано-Франківськ, 2014. – С. 263–266.

62. Марченко М. Н. Право Європейського Союзу. Питання історії і теорії [Електронний ресурс] / М. Н. Марченко, Е. М. Дерябіна. – Режим доступу : <http://yport.inf.ua/pravo-evropeyskogo-soyuza-voprosyi-istorii.html>.

63. Мачок Є. В. Сутність та рівень взаємодії секторальних промислових політик ЄС / Є. В. Мачок. – Економічний часопис – ХХІ. – 2011. – № 5–6. – С. 16–20.

64. Мешков А. Слухи о скором распаде ЕС преждевременны / А. Мешков // Международная жизнь. – 2013. – № 8. – С. 6–32.

65. Моца А. Європейська інтеграція: загальнотеоретичний аналіз поняття / А. Моца // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 8. – С. 156–160.

66. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис ; перекл. з англ. – К. : К.І.С., 2005. – 466 с.
67. Наконечний М. Особливості класичного та сучасного витлумачення поняття «імперія» / М. Наконечний // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія : Філософія. Політологія. – К. : КНУ, 2011. – Вип. 101. – С. 42–46.
68. Оганесян А. Еврозона : спасать нельзя, разваливать / А. Оганесян // международная жизнь. – 2013. – № 4. – С. 112–116.
69. Ознобищева Г. Влияние кризиса на внешнюю и оборонную политику ЕС / Г. Ознобищева // Мировая экономика и международные отношения. – 2013. – № 8. – С. 3–21.
70. Оржель О. Економічне, соціальне і територіальне згуртування Європейського Союзу / О. Орель // Зб. наук. праць Національної академії державного управління при Президенті України. – 2010. – № 2. – С. 32–44.
71. Паппі Ф. У та Геннінг К. Г. Логіка прийняття рішень у системі ЄС // Європейська інтеграція / уклад. М. Яхтенфукс, Б. Колер-Кох ; пер. з нім. М. Яковлева. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – С. 189–207.
72. Пилявець О. Л. Вплив кризових процесів 2008–2011 рр. на розвиток демократичних інститутів Європейського Союзу / О. Л. Пилявець // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2012. – Вип. 107, ч. 2. – С. 132–135.
73. Плохенко І. Еволюція зовнішньої політики ЄС / І. Плохенко // Гілея (наук. вісник) : зб. наук. пр. – К. : ВІР УАН, 2011. – Вип. 11. – С. 692–697.
74. Політика європейської інтеграції : навч. посіб. / під ред. В. Г. Воронкової. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – С. 108–114.
75. Помян К. Європа та її нації / К. Помян ; пер. з франц. Я. Кравця. – Львів : Каменяр, 2003. – 169 с.
76. Посельський В. Європейський Союз : інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. – К. : Смолоскип, 2002. – 166 с.
77. Посельський В. Європейський Союз : інституційні основи європейської інтеграції / В. Посельський. – К. : Смолоскип, 2002. – 166 с.
78. Проді Р. Задум об'єднаної Європи / Р. Проді ; пер. з італ. К. Тищенко. – К. : К.І.С., 2002. – 140 с.
79. Радлінська О. Лісабонський договір : чи має майбутнє Європейський Союз? / О. Радлінська // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 88, ч. 1. – С. 85–86.
80. Решота О. Становлення внутрішнього ринку Європейського Союзу: передумови та особливості [Електронний ресурс] / О. Решота //

Демократичне врядування. – 2012. – Вип. 9. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVr_2012_9_7.pdf.

81. Розвиток європейської економічної інтеграції // Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмоласв, Б. О. Парахонський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – С. 25–51.

82. Рудик О. Політична частина Угоди про асоціацію з ЄС : значення для України / О. Рудик // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіональної наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпро-петровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 12–17.

83. Саракуча М. Спільна міграційна політика Європейського Союзу / М. Саракуча // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2011. – Вип. 101, Ч. 1. – С. 120–128.

84. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. з держ. упр. / голова ред. кол. : М. О. Багмет. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 340 с.

85. Світова та європейська інтеграція : організаційні засади : навч. посіб. / за ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. – Львів : ЛНУ, 2000. – 402 с.

86. Седляр Ю. Інтеграційні процеси в Європі у ХХ ст. : ідейні засади та механізми реалізації [Електронний ресурс] / Ю. Сідляр. – Режим доступу : <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/pidruchniku/22/39.pdf>.

87. Сергієнко Я. Інституційне реформування в сучасних концепціях об'єднаної Європи / Я. Сергієнко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 94, ч. 1. – С. 190–193.

88. Сергієнко Я. Проблема інституційного реформування Європейського Союзу в програмах політичних груп Європейського парламенту / Я. Сергієнко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 93, ч. 1. – С. 169–173.

89. Ситник Г. Безпековий вимір євроінтеграційних процесів : досвід для України / Г. Ситник // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 8. – С. 514–516.

90. Снігир О. Інституційна трансформація ЄС / О. Снігир // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 1. – С. 139–145.

91. Сокур С. Інституційні зміни в Європейському Союзі після прийняття Лісабонського договору / С. Сікур // Віче. – 2010. – № 12. – С. 23–25.

92. Сокур С. Формування спільної політики Європейського Союзу у галузі безпеки і оборони в контексті боротьби з сучасним кібертероризмом / С. Сокур // Віче. – 2010. – № 10. – С. 24–27.

93. Сорока С. В. Правова та інституційна система Європейського Союзу і проблеми прийняття Конституції [Електронний ресурс] / С. В. Сорока. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/252/10.pdf>.

94. Стадник О. П. Міжурядовий підхід нового лібералізму у розвитку інтеграційних процесів / О. П. Стадник // Грані. – 2011. – № 1. – С. 75–80.

95. Стрежнева М. Структурирование политического пространства в Европейском Союзе (Демократизация) / М. Стрежнева // МЭиМО. – 2009. – № 12 ; 2010. – № 1.

96. Тимошенко Н. Механізм формування зовнішньої політики Європейського Союзу / Н. Тимошенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2011. – Вип. 97, ч. 2. – С. 126–137.

97. Ткачук А. Загальні підходи до регіонального розвитку в країнах ЄС // Державна регіональна політика. – К. :2013. – С. 24–40.

98. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Філіп Тоді ; пер. з англ. – К. : К.І.С., 2001. – 142 с.

99. Трегуб О. І. Теоретичні засади європейської інтеграції / О. І. Трегуб // Грані. – 2013. – № 9. – С. 148–153.

100. Троян С. Конструювання нової моделі інтеграції в Європі // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 8. – С. 705–707.

101. Тутберидзе Ч. ЕС : расширение на Восток – вызов общей аграрной политике / Ч. Тутберидзе // Современная Европа. 2011. – № 3. – С. 80–91.

102. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www/eurorexhi.kiev.ua/ukrainian/ukraine_eu/020.html.

103. Угрин Л. Інтеграційні процеси : міжнародний аспект / Л. Угрин // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів : ЛНУ, 2002. – Вип. 4. – С. 256–264.

104. Україна у процесах євроінтеграції // Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – С. 75–136.

105. Утко Г. Європейська служба з питань зовнішньої діяльності як новітній інституційний елемент зовнішньої політики ЄС / Г. Утко // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2011. – Вип. 11. – С. 625–629.

106. Фалалеева Л. Особливості реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу / Л. Фалалеева, О. Давиденко // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – Ч. 2 (24). – С. 82–88.

107. Хохлов И. И. Субсидиарность как принцип и механизм политики Евросоюза [Електронний ресурс] / И. И. Хохлов. – Режим доступу : http://www.edu.ru/db/portal/e-library/0000_0045/Hohlov.pdf.

108. Цифра Ю. Європейські регіональні проекти. Самовизначення націй і майбутнє ЄС // Віче. – 2013. – № 15. – С. 5–9.

109. Цифра Ю. Європерспектива. Конкретні сигнали та жорсткі вимоги / Ю. Цифра // Віче. – 2013. – № 5. – С. 4–5.

110. Черговий проект у біді : [найграндіозніші інтеграційні проекти Європи (Євро, Шенген) потерпають] // Український тиждень. – 2011. – 6–12 травн. (№ 18). – С. 30–31.

111. Чикаленко Л. Головний біль Європи : [фінансово–політичні проблеми в ЄС] / Л. Чикаленко // Зовнішні справи. – 2011. – № 11–12.

112. Шаров О. Це солодке слово – свобода : [європейська чи євразійська інтеграція України] / О. Шаров // Зовнішні справи. – 2013. – № 3. – С. 24–27.

113. Шелковнікова Ю. Спільна зовнішня політика країн Європейського Союзу / Ю. Шелковнікова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 88, Ч. 1. – С. 77–78.

114. Шеремета І. Перспективи асоціації з ЄС / І. Шеремета // Українське слово. – 2013. – 22–28 травн. (№ 21). – С. 7.

115. Шмиттер Ф. Зачем конституціоналізувати Європейський Союз [Електронний ресурс] / Ф. Шмиттер. – Режим доступу: http://intelros.ru/pdf/prognosis2_07/Shmitter.pdf.

116. Шуман Р. За Європу. – М. : Московская школа политических исследований, 2002. – 96 с.

117. Щолокова Г. Інтеграційні імпульси Європейського Союзу / Г. Щолокова // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2011. – Вип. 2. – С. 706–712.

118. Щолокова Г. Особливості політичної системи ЄС / Г. Щолокова // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Вип. 3. – С. 703–707.

119. Энтин М. ЕС: становление институциональных структур / М. Энтин // Современная Европа. – 2011. – № 4. – С. 150–153.

120. Яковюк І. Азбука європейської інтеграції / І. Яковюк, Л. Трагнюк, В. Меделєєв. – Х. : Алєкс+, 2006. – 168 с.

121. Haas E. The Limits to Functional Co-operation // Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992.

122. Deutsch K. The Process of Integration among States // Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992.

123. Eurobarometer. Public opinion the European Union. Report Number 46, 47, 49, 50 // http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb47/eb47_en.pdf;
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb49/eb49_report_en.pdf;
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb50/eb50_en.pdf
та ін. вип.

124. How Europeans see themselves. Looking through mirror with public opinion surveys.– European Communities, 2000.

125. Kaiser K., Bruning M. East-Central Europe and the EU: problems of integration. – Bohn, 1999.

126. Koncepcje integracyjne w myśli narodów słowiański. – Warszawa-Tyczyn, 1999.

127. Kurcz Bartłomiej. Rola Trybunału Sprawiedliwości w rozwoju Wspólnot Europejskich // Forum Europejskie.– Krakow, Wiosna, 2000.

128. Mitrany D. Functional Co-operation as the Road to Peace // Basic Texts in International Relations. The Evolution of Ideas about International Society/ the estate of Evan Luard, 1992.

129. Pfetsch Frank R. The Politics of Culture and Identity in Europe // <http://europa.eu.int/comm/dg10/university/gov/docs/PFETSCHtexte2.doc>

130. Reflections on European Identity/ edit. By Thomas Jansen. – European Commission, Forward Studies Unit, 1999 (http://europa.eu.int/comm/cdp/working-paper/european_identity_en.pdf).

Ресурси мережі Інтернет

1. <http://europa.eu.int/>
2. <http://www.europexxi.kiev.ua/>
3. <http://www.comparativelaw.kiev.ua/>
4. <http://www.e-ukraine.org.ua/>
5. <http://www.eu-ukraine.kharkov.ua/>
6. <http://www.delukr.cec.eu.int>
7. europa.eu.int/comm/external_relation/Ukraine/intro/index.htm
8. <http://www.integracjaeuropejska.info/pl>
9. <http://www.infoeuropa.gov.pl/>
10. <http://unia15.republika.pl/>
11. <http://www.europa.delpol.pl/>
12. <http://www.europalia.pl/>
13. <http://www.innestrony.pl>
14. <http://www.eur.ru/neweur/>
15. <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/400.htm>

Контрольна робота

Мета виконання контрольної роботи – закріплення та перевірка набутих знань. Контрольна робота проводиться в кінці кожного розділу, відповідно до навчальної програми курсу.

Оцінка контрольної роботи виставляється з урахуванням результатів проведеного контрольного заходу. Використовується п'ятибальна шкала оцінювання.

Контрольні заходи дисципліни з дисципліни «Європейські студії» проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи можуть проводитися у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми підсумкового контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін.

До контрольного заходу студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, письмові роботи, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході або за умови отримання незадовільної оцінки за результатами підсумкового контролю йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку. За такої умови одержана позитивна оцінка модульного контролю виставляється в журнал обліку роботи академічної групи через дріб.

Приклад (модульної) контрольної роботи

Варіант 1

1. Унікальний правовий феномен, що склався впродовж розвитку європейської інтеграції в рамках Європейських спільнот і Європейського Союзу називається:

- А) Право Європейського Союзу.
- Б) Законодавство Європейського Союзу.
- В) Судочинство Європейського Союзу.
- Г) Право Європейських Спільнот.

2. Структура Паризького договору розділена на блоки у кількості:

- А) 6.
- Б) 4.
- В) 7.
- Г) 8.

3. Перший блок Паризького договору стосується:

- А) загальних положень.
- Б) економічних та соціальних положень.
- В) інституцій Спільноти.
- Г) Європейського Об'єднання Вугілля та Сталі.

4. Римські договори були підписані:

- А) 1 липня 1987 р.
- Б) 1 січня 1958 р.
- В) 25 березня 1957 р.
- Г) 23 липня 1952 р.

5. Коли говорять «Римський договір», в однині, найчастіше розуміють:

- А) Договір про заснування Європейської Економічної Спільноти.
- Б) Договір про заснування Європейської Спільноти з атомної енергії.
- В) Договір про злиття.
- Г) Договір про Європейський Союз.

6. Єдиний Європейський Акт мав базуватися на таких свободах:

- А) демократії, свободи слова та віросповідання.
- Б) вільний рух товарів, вільний рух осіб, вільний рух капіталу, вільний рух послуг.

В) демократії, вільний рух товарів, вільний рух осіб, вільний рух капіталу.

Г) жодної правильної відповіді.

7. Головним завданням Єдиного Європейського Акту стало:

А) введення Європейського Паспорту.

Б) визначення питань громадянства в Європейському Союзі.

В) створення єдиного інформаційного простору.

Г) надання нового поштовху процесу європейського будівництва.

8. Маастрихтська угода була підписана:

А) 14 січня 1996 р.

Б) листопада 1993 р.

В) 7 лютого 1992 р.

Г) жодної правильної відповіді.

9. Метою якого договору стала підготовка ЄС до розширення на Схід та інших глобальних процесів:

А) Амстердамського.

Б) Ніццького.

В) Маастрихтського.

Г) Єдиного Європейського Акту.

10. Ніццький договір набув чинності:

А) 1 лютого 2003 р.

Б) 11 грудня 2000 р.

В) 14 лютого 2000 р.

Г) 6 грудня 2003 р.

Варіант 2

1. Право Європейського Союзу має ще іншу назву:

А) Правова база Європейського Союзу.

Б) Конституційний доробок спільноти.

В) Правовий доробок спільноти.

Г) Право Європейських Спільнот.

2. Метою Паризького договору було:

А) досягнення економічного зростання.

Б) підвищення рівня зайнятості та рівня життя.

В) забезпечення упорядкованого постачання спільного ринку.

Г) всі відповіді правильні.

3. Другий блок Паризького договору стосується:

А) загальних положень.

Б) економічних та соціальних положень.

В) інституцій Спільноти.

Г) Європейського Об'єднання Вугілля та Сталі.

4. До Римських договорів належать:

- А) Договір злиття та Договір про Європейський Союз.
- Б) Договір про Європейський Союз та Єдиний Європейський Акт.
- В) Паризький договір і Договір про заснування Європейської спільноти з вугілля та сталі.
- Г) Договір про заснування Європейської Економічної Спільноти і Договір про заснування Європейської Спільноти з атомної енергії.

5. Частина Римського договору, що визначає інститути Спільноти:

- А) XII.
- Б) VI.
- В) IV.
- Г) V.

6. Основною ідеєю підписання Єдиного Європейського Акту стала ідея:

- А) спрощеного пересування Союзом.
- Б) безвізового режиму.
- В) єдиного внутрішнього ринку.
- Г) єдиного повітряного простору.

7. Єдиний європейський акт підписали в Люксембурзі:

- А) 26 червня 1984 р.
- Б) 19 червня 1983 р.
- В) 28 лютого 1986 р.
- Г) 17 лютого 1986 р.

8. Маастрихтська угода набула чинності:

- А) 7 лютого 1992 р.
- Б) 14 січня 1996 р.
- В) 1 листопада 1993 р.
- Г) 22 березня 1993 р.

9. До Амстердамського договору було включено:

- А) надання ЄС нових функцій у сфері юстиції та внутрішніх справ.
- Б) поступове встановлення зони свободи, безпеки та справедливості.
- В) декларації про політичну співпрацю та судову співпрацю в карних справах .
- Г) всі відповіді правильні.

10. Угода про Конституцію ЄС не набула чинності, оскільки:

- А) не всі країни-учасниці її ратифікували.
- Б) минуло 50 років з дня підписання.
- В) країни-учасниці відмовилися підписувати угоду.
- Г) жодної правильної відповіді.

Варіант 3

1. Право Європейського Союзу охоплює:

- А) декларації та резолюції Союзу.
- Б) міжнародні угоди, укладені Спільнотою, а також державами-членами між собою у сфері діяльності Союзу.
- В) зміст, принципи та політичні цілі угод.
- Г) всі відповіді правильні.

2. Паризький договір набув чинності:

- А) 22 липня 2001 р.
- Б) 22 липня 1951 р.
- В) 23 липня 2002 р.
- Г) 23 липня 1952 р.

3. Третій блок Паризького договору стосується:

- А) загальних положень.
- Б) економічних та соціальних положень.
- В) інституцій Спільноти.
- Г) Європейського Об'єднання Вугілля та Сталі.

4. Римські договори підписали держави:

- А) Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Люксембург та Нідерланди.
- Б) Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Федеративна Республіка Німеччина та Франція.
- В) Данія, Італія та Греція.
- Г) Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди.

5. Шоста частина Римського договору містить:

- А) принципи функціонування Європейської Спільноти.
- Б) загальні та заключні положення.
- В) питання громадянства.
- Г) питання асоціації із заморськими країнами та територіями.

6. Документ, що став основою для Єдиного Європейського Акту (ЄЄА):

- А) Синя книга.
- Б) Червона книга.
- В) Зелена книга.
- Г) Біла книга.

7. Єдиний Європейський Акт складався з:

- А) преамбули і 4 розділів.
- Б) 4 розділів, включаючи в себе ряд декларацій, прийнятих на конференції.
- В) преамбули і 6 розділів, включаючи в себе ряд декларацій, прийнятих на конференції.
- Г) преамбули і 4 розділів, включаючи в себе ряд декларацій, прийнятих на конференції.

8. В Маастрихтській угоді пріоритетними постають питання у сфері:

- А) економіки.
- Б) політики.
- В) військовій.
- Г) торгівельній.

9. Договір, який поглибив європейську єдність:

- А) Ніщський.
- Б) Амстердамський.
- В) Маастрихтський.
- Г) Єдиний Європейський Акт.

10. Лісабонський договір має іншу назву:

- А) Договір реформування.
- Б) Договір злиття.
- В) Договір єдності.
- Г) Договір справедливості.

Варіант 4

1. Правовий доробок Спільноти охоплює:

- А) закони, ухвалені на виконання угод, та рішення Суду ЄС.
- Б) декларації та резолюції Союзу.
- В) заходи у сфері правосуддя та внутрішніх справ.
- Г) всі відповіді правильні.

2. 18 квітня 1951 р. був підписаний договір:

- А) Ніщський.
- Б) Амстердамський.
- В) Паризький.
- Г) Римський.

3. Згідно Паризького договору було засновано:

- А) Вище правління, Консультативний комітет, Асамблею, Раду міністрів, Суд.
- Б) Європейський парламент, Раду міністрів Європейського Союзу, Європейську комісію, Рахункову палату.
- В) Економічний та соціальний комітет, Комітет регіонів, Європейський інвестиційний банк.
- Г) жодної правильної відповіді.

4. Після перейменування Європейської Економічної Спільноти на Європейську Спільноту, згідно з Договором про Європейський Союз, відповідний Римський договір почали називати:

- А) Договором злиття.
- Б) Договором про заснування Європейської Спільноти.

В) Договором про Європейський Союз.

Г) Паризьким договором.

5. Римський договір набув чинності:

А) 25 березня 1957 р.

Б) 23 липня 1952 р.

В) 8 березня 1967 р.

Г) 1 січня 1958 року

6. Європейською Комісією була представлена «Біла книга» у справі внутрішнього ринку у:

А) квітні 1984 року.

Б) березні 1987 року.

В) червні 1985 року.

Г) січні 1988 року.

7. Договором про Єдиний Європейський Акт було зроблено наступні внески та інституційні зміни:

А) всі відповіді правильні.

Б) визначено принцип солідарності – економічної та соціальної згуртованості Європейської.

В) започатковано нову законодавчу процедуру співпраці, яка розширила повноваження Європейського Парламенту.

Г) вдосконалено систему ухвалення рішень в Раді.

8. Цілями Маастрихтської угоди стало:

А) посилення демократичних засад і ефективності органів Спільноти.

Б) створення Економічного та Валютного Союзу (ЕВС).

В) розвиток соціальних складових Спільноти.

Г) всі відповіді правильні.

9. Амстердамський договір був підписаний:

А) 2 жовтня 1998 р.

Б) 1 травня 1999 р.

В) 2 жовтня 1997 р.

Г) 1 жовтня 1998 р.

10. Основна мета Лісабонського договору:

А) заміна Європейської Конституції.

Б) створення єдиного митного простору.

В) впровадження Паспорту ЄС.

Г) жодної правильної відповіді.

Варіант 5

1. Часто під правом ЄС розуміють:

А) Правова база Європейського Союзу.

Б) Конституційний доробок спільноти.

В) Правовий доробок спільноти.

Г) Право Європейських спільнот.

2. Перший з чотирьох основоположних договорів Європейського Союзу називається:

- А) Паризький договір.
- Б) Римський договір.
- В) Ніщський договір.
- Г) Амстердамський договір.

3. Договір про заснування Європейського Об'єднання Вугілля та Сталі втратив чинність у зв'язку з:

- А) відмовою Великобританії підписати договір.
- Б) відмовою ратифікації країн-членів.
- В) закінченням 50 річного терміну його дії.
- Г) підписанням Договору злиття.

4. В сучасному вигляді Римський договір складається з частин у кількості:

- А) 6.
- Б) 4.
- В) 7.
- Г) 8.

5. Можливість вступу до Спільноти, згідно Римського договору, була відкрита для всіх держав, які підтримують принципи:

- А) демократії та субсидіарності.
- Б) демократії, свободи слова та віросповідання.
- В) плюралізму, демократії та ринкової економіки.
- Г) плюралізму, демократії та європейського громадянства.

6. Договір, що вперше вніс значні зміни до основоположного Римського договору:

- А) Ніщський договір.
- Б) Договір про злиття.
- В) Єдиний Європейський Акт.
- Г) Амстердамський договір.

7. Договір про Єдиний Європейський Акт набув чинності:

- А) 1 липня 1987 р.
- Б) 19 червня 1983 р.
- В) 26 червня 1984 р.
- Г) 9 серпня 1985 р.

8. Завдяки Маастрихтській угоді був створений Європейський Союз, що стоїть на трьох стовпах, якими є:

А) Єдиний Європейський Простір, Спільна Зовнішня і Безпекова Політика, Співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Б) Європейські спільноти, Єдиний Європейський Ринок, Єдиний Європейський Простір.

В) Європейські спільноти, Спільна Зовнішня і Безпекова Політика, Співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Г) Єдиний Європейський Простір, Спільна Зовнішня і Безпекова Політика, Єдиний Європейський Ринок.

9. Амстердамський договір набув чинності:

А) 2 жовтня 1998 р.

Б) 1 травня 1999 р.

В) 2 жовтня 1997 р.

Г) 1 жовтня 1998 р.

10. Лісабонський Договір складається з двох частин:

А) Договір про Європейський Союз, Договір про функціонування Європейського Союзу.

Б) Договір про злиття, Договір про Європейський Союз.

В) Договір про Європейський Союз, Договір про злиття.

Г) жодної правильної відповіді.

Карта самостійної роботи

з дисципліни Європейські студії
(назва дисципліни)

кількість годин СРС згідно з навчальним планом 108

Денна форма навчання I триместр

Види самостійної роботи	Трудомісткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	32	Протягом триместру	Доповіді	50
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	8	Протягом триместру	Письмова робота	20
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРС				70
II. Вибіркові				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Словник	8	Протягом триместру	Письмова робота	30
Презентація	8	Протягом триместру	презентація	30
Разом балів за вибіркові види СРС				30
Всього балів за СРС у I триместрі				100

Європейські студії

II триместр

Види самостійної роботи	Трудомісткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	34	Протягом триместру	Доповіді	40
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	6	Протягом триместру	Письмова робота	20
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРС				60
II. Вибіркові				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Словник	8	Протягом триместру	Письмова робота	10
Презентація	8	Протягом триместру	Письмова робота	10
Разом балів за вибіркові види СРС				10
Всього балів за СРС у 2 триместрі				70

III триместр

Види самостійної роботи	Трудомісткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові				
<i>Види робіт на семінарських заняттях</i>				
Семінарські заняття	6	Протягом триместру	Доповіді	40
<i>За виконання підсумкових (контрольних) завдань</i>				
Підсумкові контрольні роботи	2	Протягом триместру	Письмова робота	10
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов'язкові види СРС				50
II. Вибіркові				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Словник	4	Протягом триместру	Письмова робота	10
Презентація	4	Протягом триместру	Письмова робота	10
Разом балів за вибіркові види СРС				10
Всього балів за СРС у 3 триместрі				60

Індивідуальні завдання

Вимоги до підготовки завдань курсу:

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацювати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття питання;
- самостійність викладення матеріалу;
- логічність та послідовність відповіді;
- наявність висновків;
- успішність відповідей на додаткові питання викладача.

Оцінка може бути одержана лише за наявності повного конспекту підготовки до семінарського заняття.

Самостійна робота – виконується в межах групового заняття відповідно до його тематики. Мета полягає у закріпленні і перевірці знань з великих за обсягом матеріалу тем.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття теоретичної частини питання;
- наявність прикладів;
- знання першоджерел та авторів, які працювали над описаною проблемою;
- викладення власної думки щодо проблеми;
- наявність висновків.

Словник термінів виконується від руки у зошиті. Виділяються поля у розмірі 8 клітинок, у яких студент записує термін і поруч дає визначення цього терміна. Обов'язково після кожного законспектованого терміна робляться посилання.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота опрацювання термінів;
- наявність посилань
- наявність літератури.

Словник термінів студент має захищати. За умови відмови захисту словника, бали відповідно скорочуються вдвічі.

Контрольна робота передбачає перевірку вивченого студентами матеріалу, проводиться під час групових занять.

Критеріями для оцінювання виступають:

- повнота розкриття теоретичної частини питання;
- наявність прикладів;
- знання категоріального апарату;
- знання першоджерел та авторів, які працювали над заданою проблемою;
- викладення власної думки щодо проблеми;
- наявність висновків.

Презентація – вид завдання, що передбачає вміння систематизувати матеріал та наочно його представити. Основні вимоги до підготовки PowerPoint презентації:

- кількість слайдів 15–25;
- наявність плану, списку використаних джерел;
- наявність ілюстрацій та наочностей;
- власне авторство презентації.

Презентація може супроводжуватися іншою наочністю: відео, фото, географічними картами, малюнками, карикатурами, музикою, таблицями, статистичними даними, тощо. В такому разі максимальна оцінка за цей вид роботи може бути збільшена.

Словник термінів для конспектування

І триместр

1. «Опори» Європейського Союзу.
2. Амстердамський договір (1997 р.).
3. Гімн ЄС.
4. Громадянство Європейського Союзу.
5. Девіз ЄС.
6. Договір про Конституцію для Європи (2004 р.).
7. Договір про створення Європейської Спільноти.
8. Європейська Конституція.
9. Європейський парламент.
10. Європейський паспорт.
11. Європейський союз.
12. Інституції Європейського Союзу.
13. Європейська економічна інтеграція.
14. Маастрихтський договір про Європейський Союз (1992 р.).
15. Мови ЄС.
16. Національна держава.
17. Омбудсмен.
18. Паризький саміт (1974 р.).
19. Політичний процес ЄС.
20. Політична система ЄС.
21. Прапор ЄС.
22. Принцип субсидіарності.
23. Рада Європейського Союзу.
24. Саміт Європейської Ради у Фонтенбло (1984 р.).
25. Свобода пересування.
26. Спеціалізовані агенства ЄС.
27. Територія ЄС.
28. Цілі ЄС.
29. Цінності ЄС.
30. Шенгенська угода (і конвенція).
31. Компетенція Європейського Союзу.
32. «Валютна змія».
33. План Делора.
34. Парадигма «нового регіоналізму».

35. Європейська Рада.
36. Рада Європи.
37. Європейська Комісія.
38. Суд Європейських Спільнот.
39. Європейський центральний банк.
40. Рахункова палата (палата аудиторів).

II триместр

1. Спільні політики країн ЄС.
2. Громадянство.
3. Гарантії прав людини та громадянина.
4. Втрата громадянства ЄС.
5. Еміграція.
6. Подвійне громадянство.
7. Європейська конвенція про громадянство.
8. Загальна декларація прав людини.
9. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини.
10. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу.
11. Європейська соціальна хартія.
12. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин.
13. Рамкова конвенція про захист національних меншин.
14. Регіональна політика.
15. Соціальний діалог.
16. Європейський економічний простір.
17. Конвенція «Ломе».
18. Трансатлантичне економічне партнерство.
19. Глобалізація.
20. Глобальна тріада.
21. Артикуляція інтересів громадян.
22. Місцеве самоврядування.
23. Громадянське суспільство.
24. Громадський діалог.
25. Процес європеїзації.
26. Публічне адміністрування.
27. Копенгагенські критерії.
28. Мадридський критерій членства в ЄС.
29. Державна служба.
30. Кадрова політика.

III триместр

1. Євроінтеграційна політика.
2. Євроінтеграційний курс.
3. Двовекторна політика.
4. Політика сусідства між Україною та ЄС.
5. Політика «Східне партнерство».
6. «Чорноморська синергія».
7. Двосторонні угоди ЄС.
8. Угоди про Асоціацію.
9. Надбання Європейського Союзу.
10. Політична інтеграція.
11. «Чотири свободи» ЄС.
12. Країни-члени Європейського Союзу.
13. Військова інтеграція ЄС.
14. Санкції.
15. Гармонізація.
16. Генеральні директорати.
17. Європейська монетарна система.
18. Європейська служба зовнішньої дії.
19. Правовий доробок Спільноти.
20. Країни-засновниці ЄС.

Теми для самостійних робіт

1. Проблема масової іміграції до Європейського Союзу.
2. Рівність нових членів Європейського Союзу: проблеми та перспективи.
3. Економічні проблеми сучасного Європейського Союзу.
4. Європейські цінності: особливості та проблеми формування.
5. Розширення Європейського Союзу: сценарії, проблеми та наслідки.
6. Космополітизм в Європейському Союзі: проблеми та перспективи.
7. Відносини ЄС та Росії: як важливий напрямок «східної політики».
8. Європейський Союз та проблеми глобалізації.
9. Проблеми регіонального фактору в політиці Європейського Союзу.
10. Права людини та політика Європейського Союзу: концепції та реальність.
11. Кризові явища Європейського Союзу: історична довідка та сучасність.
12. Проблема безробіття в Європейському Союзі.
13. Соціальна політика Європейського Союзу на сучасному етапі розвитку.
14. Конституція Європейського Союзу: основні проблеми прийняття.
15. Науково-технічна політика Європейського Союзу: проблеми та перспективи розвитку.
16. Поглиблення європейської інтеграції та проблема державного суверенітету.
17. «Європейська ідентичність» та спільні європейські цінності.
18. Проблеми соціального забезпечення та відкритої координації соціальної політики країн ЄС.
19. Роль соціального партнерства в соціально-політичній системі європейських країн: проблеми та перспективи.
20. Дирижистська модель соціального партнерства у Франції: проблеми взаємодії держави, бізнесу, найманих працівників.
21. Особливості розвитку соціального партнерства в Австрії.
22. Особливості розвитку соціального партнерства в Нідерландах.
23. Особливості розвитку соціального партнерства в Італії.
24. Особливості розвитку соціального партнерства в Швеції.
25. Особливості розвитку соціального партнерства в Фінляндії.

26. Політика соціального захисту трудящих-мігрантів в ЄС: основні проблеми та перспективи.
27. Політика підтримки підприємницької діяльності в Європейському Союзі.
28. Пріоритети ЄС у сфері освіти та молодіжної політики.
29. Університетська автономія в Європі.
30. Стандарти якості життя в Європі.

Теми для презентацій

1. Договір про заснування Європейської Спільноти.
2. Загальна декларація прав людини.
3. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини
4. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу.
5. Європейська соціальна хартія.
6. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин.
7. Рамкова конвенція про захист національних меншин.
8. Європейська Рада.
9. Рада – головний законодавець ЄС.
10. Президент Європейської Ради. Рада міністрів ЄС.
11. Європейська Комісія.
12. Президент Європейської комісії.
13. Європейський Парламент – представник народів Союзу.
14. Європейський центральний банк.
15. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки.
16. Суд Європейських Спільнот.
17. Рахункова палата (палата аудиторів).
18. Дорадчі органи.
19. Європейський соціально-економічний комітет.
20. Комітет регіонів.
21. Європейський інвестиційний банк.
22. Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини).
23. Європейський інспектор захисту даних.
24. Управління офіційних публікацій ЄС.
25. Європейське управління відбору персоналу.
26. Європейська адміністративна школа.
27. Спеціалізовані агенства ЄС.
28. Агенства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку.
29. Моніторингові центри.
30. Агенства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні.
31. Агенства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС.
32. Агенства спільної зовнішньої політики та питань безпеки.
33. Агенства співпраці органів правоохорони та юстиції.
34. Виконавчі агенства.
35. Джерела європейського права.

36. Вторинне або похідне право.
37. Принципи права Співтовариств.
38. Дія права ЄС у просторі і у часі.
39. Членство в ЄС: вимоги кандидатів на вступ (копенгагенські критерії).
40. Європейські спільні демократичні цінності в практиці країн ЄС.
41. Інтеграція права України до права ЄС.
42. Мета, стратегія та здійснення євроінтеграційної політики України.
43. Нормативно-правове забезпечення євроінтеграційного курсу.
44. Інституційне забезпечення європейської інтеграції.
45. Інформування населення з питань європейської інтеграції.
46. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом.
47. Діючі двосторонні угоди.
48. Основні напрямки співпраці між Україною та Європейським Союзом.
49. Хронологія відносин Україна-ЄС: торгівельно-економічна співпраця, співпраця в сфері безпеки та оборони, співпраця в енергетичній сфері.
50. Реалізація політики сусідства між Україною та ЄС.
51. «Східне партнерство» та його вплив на відносини Україна-ЄС.
52. Чорноморська синергія» як один із напрямів співпраці Україна-ЄС.
53. Європейські програми в галузі освіти і культури.
54. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС.
55. Подальші перспективи відносин України та Європейського Союзу.

Питання до заліку

1. Становлення Організації: від Європейських співтовариств до Європейського Союзу.
2. Особливості побудови взаємовідносин між Європейським Союзом і державами-членами. Базові цілі та цінності ЄС.
3. Специфіка виокремлення компетенцій ЄС та держав-членів.
4. Особливості визначення державного суверенітету на різних рівнях функціонування.
5. Формування сучасного складу ЄС: особливості розширення Організації та членства. Умови та порядок вступу до ЄС.
6. Визначення території Європейського Союзу. Поширення дії права ЄС.
7. Субсидіарність громадянства ЄС.
8. Офіційна символіка Європейського Союзу.
9. Офіційні мови Організації.
10. Місце розташування інститутів, установ і органів Європейського Союзу.
11. Специфіка поняття «спільне надбання» ЄС та держав-членів.
12. Взаємозв'язок та співпраця Європейського Союзу і Ради Європи.
13. Передумови й розвиток європейської інтеграції.
14. Етапи європейської інтеграції.
15. Особливості політико-правового забезпечення галузевої інтеграції Європейських Співтовариств.
16. Економічна інтеграція як базис формування сучасного Європейського Союзу.
17. Створення багатогалузевої економічної спільноти.
18. Дефініція поняття «міжнародна економічна інтеграція» (МЕІ).
19. Основні політичні передумови міжнародної економічної інтеграції в умовах глобалізації економіки.
20. Західноєвропейська інтеграція: уроки та перспективи.
21. Європейський Союз: виникнення організації від договорів про заснування Європейських Спільнот до консолідованих версій Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу.
22. Організаційне об'єднання Європейських співтовариств.
23. Перші спроби розширення.
24. Криза Європейських співтовариств.
25. Започаткування європейського політичного співробітництва.

26. Єдиний Європейський Акт.
27. Заснування Європейського Союзу.
28. Маастрихтський договір про Європейський Союз.
29. Амстердамський договір.
30. Ніщцький договір.
31. Розробка і прийняття Конституції для Європи.
32. Європейський валютний союз як невід’ємний елемент європейської інтеграції.
33. Передумови економічної та валютної інтеграції (Римський договір 1957 р.).
34. Особливості програми побудови валютного союзу – План Вернера (1969 р).
35. Механізм Європейської «валютної змії».
36. Етапи становлення Європейської валютної системи.
37. Європейська валютна одиниця (ЕКЮ).
38. Валютна інтеграція в рамках Єдиного Європейського Акта (1987 р.).
39. План Делора. Створення економічного і валютного союзу.
40. Єдина Європейська грошова одиниця: переваги та недоліки.
41. Особливості розвитку взаємовідносин в ЄС на сучасному етапі.
42. Проблема фінансового стану в ЄС.
43. Політика зайнятості в ЄС.
44. Аналіз проблеми іммігрантів для приймаючих країн ЄС.
45. Соціальна політика ЄС.
46. Сучасна політика ЄС у сфері наукової діяльності.
47. Парадигма «нового регіоналізму» в Європейському Союзі.
48. Вгехіт – історичні передумови та сучасність.
49. Європейська Рада. Рада – головний законодавець ЄС.
50. Президент Європейської Ради.
51. Рада міністрів ЄС.
52. Європейська Комісія.
53. Президент Європейської комісії.
54. Європейський Парламент – представник народів Союзу.
55. Європейський центральний банк.
56. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки.
57. Суд Європейських Спільнот.
58. Рахункова палата (палата аудиторів).
59. Дорадчі органи.
60. Європейський соціально-економічний комітет.
61. Комітет регіонів.
62. Європейський інвестиційний банк.
63. Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини).

64. Європейський інспектор захисту даних.
65. Управління офіційних публікацій ЄС.
66. Європейське управління відбору персоналу.
67. Європейська адміністративна школа.
68. Спеціалізовані агенства ЄС.
69. Агенства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку.
70. Моніторингові центри.
71. Агенства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні.
72. Агенства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС.
73. Агенства спільної зовнішньої політики та питань безпеки.
74. Агенства співпраці органів правоохорони та юстиції.
75. Виконавчі агенства.
76. Правова система ЄС.
77. Складові елементи правової системи ЄС.
78. Особливості правової системи ЄС.
79. Суб'єкти права. Сфери дії права ЄС. Принципи права ЄС.
80. Джерела права ЄС. Вторинне законодавство ЄС. Нетипові правові акти.
81. Дія права ЄС у просторі і у часі.
82. Європейські спільні демократичні цінності в практиці країн ЄС.
83. Особливості здійснення промислової та підприємницької політики в ЄС.
84. Спільна політика в галузі наукових досліджень та технологій.
85. Політика в сфері енергетики.
86. Основні засади здійснення транспортної політики.
87. Основні переваги та недоліки ведення сільськогосподарської політики в ЄС.
88. Особливості організації політики щодо рибальства.
89. Забезпечення виконання чотирьох свобод в ЄС: механізм забезпечення свободи руху товарів та капіталу.
90. Особливості реалізації цих свобод.
91. Механізм реалізації свободи пересування осіб та свободи підприємництва.
92. Правова сутність інституту громадянства в ЄС.
93. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі.
94. Гарантії прав людини та громадянина в Європейському Союзі.
95. Механізм набуття та втрати громадянства ЄС.
96. Громадянство ЄС та еміграція.
97. Подвійне громадянство ЄС: загальна характеристика та специфіка.

98. Правові питання вільного пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС.
99. Спільна політика щодо захисту прав споживачів.
100. Права громадян та їх захист.
101. Європейська конвенція про громадянство.
102. Загальна декларація прав людини.
103. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини.
104. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу.
105. Європейська соціальна хартія.
106. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин.
107. Рамкова конвенція про захист національних меншин.
108. Регіональна політика розвитку Європейського Союзу.
109. Гармонізація соціальних умов для робітників (Римський Договір).
110. Соціальний діалог з позиції держав-членів ЄС.
111. Особливості здійснення податкової політики в ЄС.
112. Базові засади політики ЄС в сфері конкуренції.
113. Охорона довкілля як один із важливих напрямків здійснення політики ЄС.
114. Політика ЄС в сфері допомоги з розвитку менш розвинутих країнам.
115. Вектор політики ЄС в країни Африки, Карибського і Тихоокеанського регіонів (АКТ).
116. Особливості здійснення тарифної лібералізації для країн АКТ.
117. Ломеська конвенція.
118. Особливості побудови зовнішньополітичних відносин між ЄС та країнами Латинської Америки та Азії.
119. ЄС і США – специфіка здійснення спільних політик.
120. ЄС і Японія – основні етапи співпраці.
121. Нації найбільшого сприяння як основний принцип регулювання міжнародної економічної політики.
122. Розвиток інформаційних інститутів громадянського суспільства ЄС
123. Особливості функціонування системи громадського контролю у ЄС.
124. Кадрова політика: загальна характеристика.
125. Стандарти атестації персоналу державної служби.

Питання до іспиту

1. Становлення Організації: від Європейських співтовариств до Європейського Союзу.
2. Особливості побудови взаємовідносин між Європейським Союзом і державами-членами. Базові цілі та цінності ЄС.
3. Специфіка виокремлення компетенцій ЄС та держав-членів.
4. Особливості визначення державного суверенітету на різних рівнях функціонування.
5. Формування сучасного складу ЄС: особливості розширення Організації та членства. Умови та порядок вступу до ЄС.
6. Визначення території Європейського Союзу. Поширення дії права ЄС.
7. Субсидіарність громадянства ЄС.
8. Офіційна символіка Європейського Союзу.
9. Офіційні мови Організації.
10. Місце розташування інститутів, установ і органів Європейського Союзу.
11. Специфіка поняття «спільне надбання» ЄС та держав-членів.
12. Взаємозв'язок та співпраця Європейського Союзу і Ради Європи.
13. Передумови й розвиток європейської інтеграції.
14. Етапи європейської інтеграції.
15. Особливості політико-правового забезпечення галузевої інтеграції Європейських Співтовариств.
16. Економічна інтеграція як базис формування сучасного Європейського Союзу.
17. Створення багатогалузевої економічної спільноти.
18. Дефініція поняття «міжнародна економічна інтеграція» (МЕІ).
19. Основні політичні передумови міжнародної економічної інтеграції в умовах глобалізації економіки.
20. Західноєвропейська інтеграція: уроки та перспективи.
21. Європейський Союз: виникнення організації від договорів про заснування Європейських Спільнот до консолідованих версій Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу.
22. Організаційне об'єднання Європейських співтовариств.
23. Перші спроби розширення.
24. Криза Європейських співтовариств.
25. Започаткування європейського політичного співробітництва.

26. Єдиний Європейський Акт.
27. Заснування Європейського Союзу.
28. Маастрихтський договір про Європейський Союз.
29. Амстердамський договір.
30. Ніщцький договір.
31. Розробка і прийняття Конституції для Європи.
32. Європейський валютний союз як невід’ємний елемент європейської інтеграції.
33. Передумови економічної та валютної інтеграції (Римський договір 1957 р.).
34. Особливості програми побудови валютного союзу – План Вернера (1969 р.).
35. Механізм Європейської «валютної змії».
36. Етапи становлення Європейської валютної системи.
37. Європейська валютна одиниця (ЕКЮ).
38. Валютна інтеграція в рамках Єдиного Європейського Акта (1987 р.).
39. План Делора. Створення економічного і валютного союзу.
40. Єдина Європейська грошова одиниця: переваги та недоліки.
41. Особливості розвитку взаємовідносин в ЄС на сучасному етапі.
42. Проблема фінансового стану в ЄС.
43. Політика зайнятості в ЄС.
44. Аналіз проблеми іммігрантів для приймаючих країн ЄС.
45. Соціальна політика ЄС.
46. Сучасна політика ЄС у сфері наукової діяльності.
47. Парадигма «нового регіоналізму» в Європейському Союзі.
48. Вгехіт – історичні передумови та сучасність.
49. Європейська Рада. Рада – головний законодавець ЄС.
50. Президент Європейської Ради.
51. Рада міністрів ЄС.
52. Європейська Комісія.
53. Президент Європейської комісії.
54. Європейський Парламент – представник народів Союзу.
55. Європейський центральний банк.
56. Верховний представник з питань зовнішньої політики та безпеки.
57. Суд Європейських Спільнот.
58. Рахункова палата (палата аудиторів).
59. Дорадчі органи.
60. Європейський соціально-економічний комітет.
61. Комітет регіонів.
62. Європейський інвестиційний банк.
63. Європейський омбудсмен (Агенція з прав людини).

64. Європейський інспектор захисту даних.
65. Управління офіційних публікацій ЄС.
66. Європейське управління відбору персоналу.
67. Європейська адміністративна школа.
68. Спеціалізовані агенства ЄС.
69. Агенства, що сприяють функціонуванню внутрішнього ринку.
70. Моніторингові центри.
71. Агенства, що підтримують соціальний діалог на європейському рівні.
72. Агенства, що реалізують програми у своїх галузях від імені ЄС.
73. Агенства спільної зовнішньої політики та питань безпеки.
74. Агенства співпраці органів правоохорони та юстиції.
75. Виконавчі агенства.
76. Правова система ЄС.
77. Складові елементи правової системи ЄС.
78. Особливості правової системи ЄС.
79. Суб'єкти права. Сфери дії права ЄС. Принципи права ЄС.
80. Джерела права ЄС. Вторинне законодавство ЄС. Нетипові правові акти.
81. Дія права ЄС у просторі і у часі.
82. Європейські спільні демократичні цінності в практиці країн ЄС.
83. Особливості здійснення промислової та підприємницької політики в ЄС.
84. Спільна політика в галузі наукових досліджень та технологій.
85. Політика в сфері енергетики.
86. Основні засади здійснення транспортної політики.
87. Основні переваги та недоліки ведення сільськогосподарської політики в ЄС.
88. Особливості організації політики щодо рибальства.
89. Забезпечення виконання чотирьох свобод в ЄС: механізм забезпечення свободи руху товарів та капіталу.
90. Особливості реалізації цих свобод.
91. Механізм реалізації свободи пересування осіб та свободи підприємництва.
92. Правова сутність інституту громадянства в ЄС.
93. Основні права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Європейському Союзі.
94. Гарантії прав людини та громадянина в Європейському Союзі.
95. Механізм набуття та втрати громадянства ЄС.
96. Громадянство ЄС та еміграція.
97. Подвійне громадянство ЄС: загальна характеристика та специфіка.

98. Правові питання вільного пересування осіб у Європейському Союзі та візова політика ЄС.
99. Спільна політика щодо захисту прав споживачів.
100. Права громадян та їх захист.
101. Європейська конвенція про громадянство.
102. Загальна декларація прав людини.
103. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод людини.
104. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу.
105. Європейська соціальна хартія.
106. Європейська хартія регіональних мов і мов меншин.
107. Рамкова конвенція про захист національних меншин.
108. Регіональна політика розвитку Європейського Союзу.
109. Гармонізація соціальних умов для робітників (Римський Договір).
110. Соціальний діалог з позиції держав-членів ЄС.
111. Особливості здійснення податкової політики в ЄС.
112. Базові засади політики ЄС в сфері конкуренції.
113. Охорона довкілля як один із важливих напрямків здійснення політики ЄС.
114. Політика ЄС в сфері допомоги з розвитку менш розвинутих країнам.
115. Вектор політики ЄС в країни Африки, Карибського і Тихоокеанського регіонів (АКТ).
116. Особливості здійснення тарифної лібералізації для країн АКТ.
117. Ломеська конвенція.
118. Особливості побудови зовнішньополітичних відносин між ЄС та країнами Латинської Америки та Азії.
119. ЄС і США – специфіка здійснення спільних політик.
120. ЄС і Японія – основні етапи співпраці.
121. Нації найбільшого сприяння як основний принцип регулювання міжнародної економічної політики.
122. Розвиток інформаційних інститутів громадянського суспільства ЄС.
123. Особливості функціонування системи громадського контролю у ЄС.
124. Кадрова політика: загальна характеристика.
125. Стандарти атестації персоналу державної служби.
126. Мета, стратегія та здійснення євроінтеграційної політики України: нормативно-правове забезпечення євроінтеграційного курсу, інсти-

- туційне забезпечення європейської інтеграції, інформування населення з питань європейської інтеграції.
127. Правові засади співпраці між Україною та Європейським Союзом. Діючі двосторонні угоди.
 128. Основні напрямки співпраці між Україною та Європейським Союзом.
 129. Хронологія відносин Україна-ЄС: торгівельно-економічна співпраця, співпраця в сфері безпеки та оборони, співпраця в енергетичній сфері.
 130. Реалізація політики сусідства між Україною та ЄС. «Східне партнерство» та його вплив на відносини Україна-ЄС.
 131. «Чорноморська синергія» як один із напрямів співпраці Україна-ЄС.
 132. Європейські програми в галузі освіти і культури.
 133. Двосторонні угоди ЄС. Угоди про Асоціацію як практика Європейського Союзу.
 134. Підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною: основні етапи.
 135. Значення Угоди для розвитку громадянського суспільства в Україні.
 136. Підхід ЄС до підписання угод про асоціації.
 137. Переговорний процес. Оприлюднення тексту угоди.
 138. Структура Угоди. Ратифікація Угоди.
 139. Історичне значення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.
 140. Управлінські аспекти адаптації національного законодавства до надбань Спільноти та зона вільної торгівлі з ЄС.
 141. Адаптація національного законодавства для забезпечення «чотирьох свобод» ЄС.
 142. Національне законодавство третіх країн: особливості адаптації.

Система оцінювання роботи студентів з дисципліни

Денна форма

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання

I тримістр			
№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1.	Усні відповіді на семінарських заняттях	50	Протягом триместру
2.	Презентація	30	Протягом триместру
3.	Написання словника	30	Протягом триместру
4.	Контрольна робота	20	Протягом триместру
Разом		100	
II тримістр			
з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1.	Усні відповіді на семінарських заняттях	40	Протягом триместру
2.	Презентація	10	Протягом триместру
3.	Написання словника	10	Протягом триместру
4.	Контрольна робота	20	Протягом триместру
5.	Залік	30	Заліково-екзаменаційна сесія
Разом		100	
III тримістр			
№ з/п	Вид контролю	Кількість балів	Термін виконання
1.	Усні відповіді на семінарських заняттях	40	Протягом триместру
2.	Презентація	10	Протягом триместру
3.	Написання словника	10	Протягом триместру
4.	Контрольна робота	10	Протягом триместру
5.	Іспит	40	Заліково-екзаменаційна сесія
Разом		100	

Графік самостійної роботи з навчальної дисципліни «Європейські студії»

I, II триместри

Види самостійної роботи	Тижні													Контроль	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Підготовка до семінарських занять															Контроль
Презентація															
Написання словника															
Підготовка до заліку															

III триместр

Види самостійної роботи	Тижні						Контроль
	1	2	3	4	5	6	
Підготовка до семінарських занять							Контроль
Презентація							
Написання словника							
Підготовка до іспиту							

Особливі примітки:

1. Відповідь на семінарі оцінюється за 5-бальною шкалою.
2. Допуск до заліку – від 31 балу, до іспиту – 21.

Курс «Європейські студії» передбачає: прослуховування студентами лекцій, виконання семінарських завдань, здійснення контролю та обліку знань. Додаткові завдання орієнтовані на виконання презентацій, самостійної роботи, написання словника та есе. Система підсумкового контролю передбачає складання заліку та іспиту .

Залік та іспит може проходити як в усній формі, так і письмовій (тестування). За підсумками виконання всіх визначених завдань, студент отримує відповідну кількість балів для допуску до підсумкового контролю. У разі відсутності студента на лекційних та семінарських заняттях, невиконання визначених практичних завдань курсу та контрольних заходів, студент за рішенням кафедри не допускається до підсумкового контролю.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне аналітичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами основних проблем політики Європейського Союзу, уміння аналізувати фактичний матеріал;
- авторська позиція студента, вміння самостійно мислити;
- використання набутих знань в сфері політики Європейського Союзу та уміння їх практичного застосування;
- уміння аналізувати закономірності та взаємозв'язки в сфері міжнародної політики;
- чіткість, структурованість та завершеність виступу;
- мовна грамотність.

Критерії оцінки усної відповіді студента:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє проблематикою курсу, вміє демонструвати свої знання та уміння;
- правильно і в достатній кількості аналізує фактичний матеріал;
- висловлює власну авторську позицію з проблемних питань;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4 бали ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення під час використання визначених рекомендаціями знань і умінь;
- під час аналізування фактичного матеріалу припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації трапляються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2–3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Європейські студії

Оцінка 0–1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
67–74	D	задовільно	
60–66	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Словник дисципліни

Українська	Російська	Англійська
Бюрократія	Бюрократия	Bureaucracy
Виборча система	Избирательная система	Electoral system
Виконавча влада	Исполнительная власть	Executive power
Виховання політичне	Воспитание политическое	Political education
Влада	Власть	Authority
Геополітика	Геополитика	Geopolitics
Глобальна політика	Глобальная политика	Global politics
Громадянство	Гражданство	Citizenship
Громадянське суспільство	Гражданское общество	Civil society
Декларація	Декларация	Declaration
Демократія	Демократия	Democracy
Держава	Государство	State
Доктрина	Доктрина	Doctrine
Еліта	Элита	Elite
Європейський союз	Европейский союз	European Union
Євро	Евро	Euro
Європейська рада	Европейский совет	European council
Європейська спільнота	Европейское общество	European community
Європа держав-націй	Европа наций-государств	Europe of nation-states
Законодавча влада	Законодательная власть	Legislative power
Ідеологія	Идеология	Ideology
Консенсус	Консенсус	Consensus
Консолідація	Консолидация	Consolidation
Конституція	Конституция	Constitution
Космополітизм	Космополитизм	Cosmopolitanism
Країна – кандидат	Страна – кандидат	Candidate country
Критерії вступу	Критерии вступления	Accession criteria
Лібералізм	Либерализм	Liberalism
Лідер політичний	Лидер политический	Political leader
Мажоритарна система	Мажоритарная система	Majority system
Меморандум	Меморандум	Memorandum
Міграція	Миграция	Migration
Мілітаризація	Милитаризация	Militarisation
Монополізм	Монополизм	Monopolism
Націоналізм	Национализм	Nationalism
Незалежність	Независимость	Independence
Нейтралітет	Нейтралитет	Neutrality
Опозиція	Опозиция	Opposition

Європейські студії

Українська	Російська	Англійська
Паритет	Паритет	Parity
Партія	Партия	Party
Парламент	Парламент	Parliament
Патріотизм	Патриотизм	Patriotism
Плюралізм	Плюрализм	Pluralism
Плебісцит	Плебисцит	Plebiscite
Політика	Политика	Politics
Право	Право	Right
Процес політичний	Процесс политический	Political process
Рада	Совет	Council
Республіка	Республика	Republic
Самоврядування	Самоуправление	Self-government

Навчальне видання

Тетяна Вікторівна Лушагіна

Європейські студії

Навчально-методичні матеріали

Випуск 251

Редактор, технічний редактор А. Якименко.
Друк *С. Волинець*. Фальцовально-палітурні роботи *О. Кутова*.

Підп. до друку 28.11.2017.
Формат 60 × 84^{1/16}. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 4,18. Обл.-вид. арк. 2,47.
Тираж 25 пр. Зам. № 5346.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009